

Ministerie van Defensie

Kerngegevens Defensie

Feiten en cijfers

Inhoud

De Nederlandse krijgsmacht	3	Personeel	26
Defensie beschermt wat ons dierbaar is.	3		
Hoofdtaken krijgsmacht	3	Financiën	27
Internationale operaties	4		
Inzet militaire bijstand voor nationale operaties in 2017 en eerste helft 2018	5	Factsheets	28
Zelfstandige taken van de Koninklijke Marechaussee	6	Overzicht militaire inzet 2018	28
Het ministerie van Defensie	8		
Bestuursstaf	8		
Koninklijke Marine	10		
Koninklijke Landmacht	12		
Koninklijke Luchtmacht	14		
Koninklijke Marechaussee	16		
Defensie Ondersteuningscommando	18		
Defensie Materieel Organisatie	20		
Materieelprojecten	23		
Defensielocaties	25		

2 —

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Defensie
Directie Communicatie

Vormgeving:
X-Media | Mediacentrum Defensie | Den Haag

Fotografie:
Mediacentrum Defensie | Den Haag

De Nederlandse krijgsmacht

Defensie beschermt wat ons dierbaar is.

Wij zijn Defensie. Onmisbaar in een wereld vol onrust. We beschermen wat ons Nederlanders dierbaar is. We strijden voor een wereld waarin mensen in vrijheid en veiligheid kunnen leven. Omdat we ervan overtuigd zijn dat ieder mens dat verdient. Dat is onze missie en daarvoor gaan we op missie.

Zolang er oorlog, onrust, conflicten, piraterij en terrorisme in de wereld zijn, is de krijgsmacht hard nodig.

3 —

Hoofdtaken krijgsmacht

In het licht van de bepalingen van de Grondwet en de overige in de wet vastgelegde taken van de krijgsmacht hanteert Defensie de volgende drie hoofdtaken:

- Bescherming van het eigen en het bondgenootschappelijk grondgebied, met inbegrip van het Koninkrijk der Nederlanden in het Caribisch Gebied.
- Bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit.
- Ondersteuning van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal.

Dagelijks voeren militairen deze taken uit in binnen- en buitenland. Jaarlijks worden duizenden Nederlandse militairen en burgers (mannen en vrouwen) ingezet.

Internationale operaties

De marine, landmacht, luchtmacht en marechaussee zetten zich wereldwijd in voor vrede en veiligheid. Defensie neemt deel aan de volgende missies:

Mali-Minusma

De Verenigde Naties (VN) proberen de veiligheid en stabiliteit in Mali te herstellen. Dit gebeurt met de Multidimensional Integrated Stabilisation Mission in Mali (Minusma). Nederland levert een belangrijke bijdrage aan deze VN-missie. Het gaat om zo'n 250 militairen op de grond. Zij ondersteunen de missie door het verzamelen, verwerken en interpreteren van inlichtingen. De Nederlandse bijdrage aan Minusma eindigt in 2019, maar Nederland blijft actief in Mali.

Afghanistan-Resolute Support

Nederland levert sinds januari 2015 100 militairen voor de NAVO-missie Resolute Support. Met deze inzet leveren de militairen een bijdrage aan het verder opbouwen van leger en politie, zodat zij op langere termijn de veiligheid kunnen handhaven in het land. De militairen zijn werkzaam als adviseur en trainer, medisch specialist, force protection, logistiek ondersteuner of stafofficier. Sinds het najaar van 2018 is het aantal met 60 verhoogd tot zo'n 160 militairen. Zij dragen eveneens bij aan het trainen van Afghaanse militairen en politie.

Midden-Oosten

Vanaf begin 2018 staan er wederom 4 F-16's plus 2 reservetoestellen paraat voor luchtaanvallen in de strijd tegen ISIS. De inzet van de F-16's stopt eind 2018. Tot en met eind 2017 leverde Nederland een Force Protection detachement voor de beveiliging van de Belgische

F-16 eenheid in het Midden-Oosten. Vanuit Koeweit zorgde een KDC-10 tankervliegtuig tot eind 2017 voor het in de lucht bijtanken van vliegtuigen in de strijd tegen ISIS. Ook werd een C-130 Hercules transportvliegtuig ingezet voor het vervoer van materieel en personeel in het missiegebied. Daarnaast ondersteunen Nederlandse militairen Iraakse en Koerdische strijdkrachten met training en advies. Nederland draagt met de Capacity Building Mission Iraq bij aan de opbouw van de Iraakse strijdkrachten en de Peshmerga, zodat zij zelfstandig ISIS kunnen bestrijden. Verder verzorgt een kleine eenheid vanuit Forward Support Element Mirage de logistieke ondersteuning voor missies in deze regio, met name de inzet van Vessel Protection Detachments (VPD). Deze VPD's worden ingezet voor het bewaken van schepen tegen piraterij.

Baltische staten en Polen

Nederland levert sinds het eerste kwartaal van 2017 ongeveer 250 militairen aan enhanced Forward Presence in Litouwen als onderdeel van een multinationale battlegroup. Zo wil Nederland bijdragen aan de cohesie binnen de NAVO en aan een geloofwaardige afschrikking van Rusland.

Somalië

In 2018 heeft de Koninklijke Marine verschillende schepen ingezet voor antipiraterij langs de kust van Oost-Afrika. De marineschepen moesten de veiligheid langs de scheepvaartroutes bij Somalië vergroten en piraterij op zee ontmoedigen en verstoren. Defensie kan zeer kwetsbare en grote Nederlandse zeetransporten beschermen tegen Somalische piraten, door op een deel van de route militaire beveiligingsteams mee te laten gaan, de VPD's.

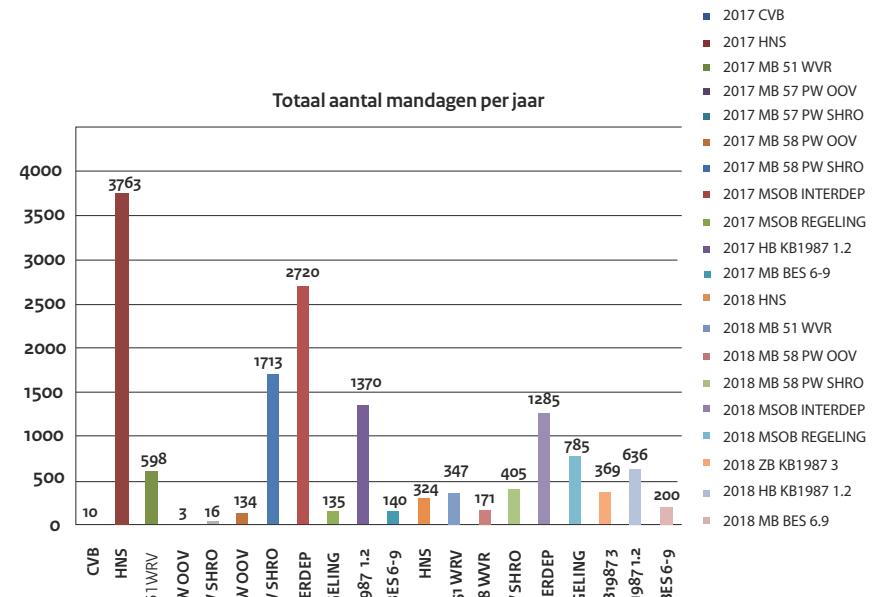
Balkan, Afrika, Midden-Oosten

Defensie doet mee aan diverse missies van de Europese Unie, NAVO en de Verenigde Naties op de Balkan, in Afrika, Azië en het Midden-Oosten.

Inzet militaire bijstand voor nationale operaties over 2017 en eerste half jaar van 2018

Totaal aantal keren ingezet voor militaire bijstand of steun uitgedrukt in mandagen

5 —

Legenda

- CVB = Circulaire Vliegtuigberging Tweede Wereldoorlog. (Bergen van stoffelijke overschotten en munitie uit gevonden vliegtuigwrakken)
- HNS = Host Nation Support (Gastlandsteun)
- WVR = Wet VeiligheidsRegio
- PW OOV = Politiewet Openbare Orde en Veiligheid
- PW SHRO = Politiewet Strafrechtelijke Handhaving van de RechtsOrde
- Interdep = Interdepartementaal (Een ministerie vraagt bijstand rechtstreeks aan bij Defensie)
- ZB KB1987 3 = Grondslag Zachte Bijstand die geld voor de eilanden St. Maarten, Aruba en Curacao
- HB KB 1987 1.2 = Grondslag Harde Bijstand die geld voor de eilanden St. Maarten, Aruba en Curacao
- BES 6-9 = Veiligheidswet BES (Bonaire, St Eustatius en Saba)

Beschikbare capaciteiten voor nationale operaties

De bijdrage van Defensie aan nationale taken is te verdelen in twee groepen:

Structurele inzet ter ondersteuning van civiele autoriteiten op grond van wetgeving en formele afspraken

- Dienst Geografie
- Luchtverkeersleiding
- Kustwacht Nederland
- Kustwacht Caribisch Gebied
- Explosievenopruiming
- Luchtruimbewaking (Air Policing/Renegade)
- Berging en identificatie van vermist (oorlogs)slachtoffers
- Search and Rescue

Gegarandeerde capaciteiten op basis van de afspraken Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (ICMS)

- Defensie liaisons: militair adviseurs in iedere veiligheidsregio
- Detachement van drieduizend militairen
- Een Defensiecomplex per provincie voor de tijdelijke opvang van grote hoeveelheden personen nabij rampenterrein
- EOD-teams inclusief gerobotiseerde ruimingsmiddelen
- Maritiem EOD-duikteam
- Constructie-eenheid, inclusief technische adviescapaciteit
- Een vouwbrug voor noodbruggen en noodvlotten
- Geneeskundige hulpposten voor triage en eerstelijnshulp
- Calamiteiten hospitaal
- Ziekenauto's
- Stafcapaciteit voor aansturing van operaties bij rampen en crises
- Rups- en wielvoertuigen voor de evacuatie van burgers binnen rampgebieden
- Eenheid voor de bewaking en beveiliging van objecten en gebieden
- Schepen van de wacht voor de bescherming van havens en vaarroutes

- Blusvoertuigen en blushelikopter
- Back-up voorzieningen voor ondersteuning van bestuurlijke- en/of operationele centra in geval van uitval van bestaande verbindingsmiddelen
- Mobiele grondradarsystemen voor bewaking van objecten en gebieden
- Kleine onbemande vliegtuigen voor de bewaking en beveiliging van objecten en gebieden
- Samengestelde eenheden voor de bescherming van havens
- CBRN Responsteam Advies en Assistentie
- CBRN Responsteam Detectie, Identificatie en Monitoring
- CBRN Ontsmettingscapaciteit

Zelfstandige taken van de Koninklijke Marechaussee

Taken Koninklijke Marechaussee op grond van artikel 4 van de Politiewet 2012

- Het waken over de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis.
- De uitvoering van de politietak ten behoeve van Nederlandse en andere strijdkrachten, internationale militaire hoofdkwartieren en tot die strijdkrachten en hoofdkwartieren behorende personen.
- De politietak op de luchthaven Schiphol en andere aangewezen luchtvaartterreinen, alsmede de beveiliging van de burgerluchtvaart.
- De verlening van bijstand aan en samenwerking met de politie, waaronder de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit.
- De politietak op plaatsen onder beheer van Onze Minister van Defensie, op verboden plaatsen die krachtens de Wet bescherming staatsgeheimen ten behoeve van de landsverdediging zijn aangewezen, alsmede op het terrein van de ambtswoning van Onze Minister-President.
- De handhaving van de Vreemdelingenwet 2000, waaronder de bediening van doorlaatposten en de politietak op en nabij deze doorlaatposten.
- De bestrijding van mensensmokkel en van fraude met reis- en identiteitsdocumenten.
- Het in opdracht van Onze Minister en Onze Minister van Defensie ten behoeve van De Nederlandsche Bank N.V. verrichten van beveiligingswerkzaamheden en waarde transporten.

Het ministerie van Defensie

Het ministerie van Defensie bestaat uit zeven Defensieonderdelen: de Bestuursstaf, vier krijgsmachtdelen en twee ondersteunende Defensieonderdelen. De Bestuursstaf is verantwoordelijk voor het maken van beleid voor de gehele Defensieorganisatie. De operationele commando's zijn verantwoordelijk voor de inzet en gereedstelling van militaire eenheden. De Defensie Materieel Organisatie en het Defensie Ondersteuningscommando ondersteunen de Defensieonderdelen bij de uitvoering door het leveren van producten en diensten.

Bestuursstaf

De Bestuursstaf ondersteunt de minister bij de besturing van de organisatie en adviseert haar als lid van het kabinet. Vanuit de Bestuursstaf stuurt de Commandant der Strijdkrachten (CDS) - de belangrijkste militaire adviseur van de minister - de commandanten van de zee-, land- en luchtmacht rechtstreeks aan. De secretaris-generaal (SG) is de hoogste ambtenaar van het ministerie en is gemanageerd Korpsbeheerder van de Koninklijke Marechaussee. De plaatsvervangend secretaris-generaal geeft leiding aan de Bestuursstaf. De Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht (IGK) neemt vanwege zijn rol een onafhankelijke positie in, maar valt administratief ook onder de Bestuursstaf, net als de MIVD, de MLA en het MHK. Sinds 2018 kent de Bestuursstaf ook de directie Veiligheid en de inspectie Veiligheid Defensie. De directie Veiligheid ontwerpt en onderhoudt een op de defensieorganisatie toegesneden veiligheidsmanagementsysteem, gericht op fysieke-, bedrijfs- en sociale veiligheid, gezondheid en milieu, met als doel het duurzaam verbeteren van deze thema's in de organisatie. De inspectie Veiligheid Defensie (IVD) wil met haar toezicht een bijdrage leveren aan de versterking van de veiligheid en de veiligheidscultuur bij Defensie.

De Bestuursstaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Bureau Secretaris Generaal (BSG)
- Defensiestaf (CDS)
- Directie Bedrijfsondersteuning BS (DBO BS)
- Directie Communicatie (DCo)
- Directie Financiën & Control (DF&C BS)
- Directie Juridische Zaken (DJZ)
- Hoofddirectie Beleid (HDB)
- Hoofddirectie Bedrijfsvoering (HDBV)
- Hoofddirectie Financiën en Control (HDFC)
- Hoofddirectie Personeel (HDP)
- Directie Veiligheid (DV)
- Inspectie Veiligheid Defensie (IVD)

Koninklijke Marine

De Koninklijke Marine heeft de beschikking over de volgende belangrijkste eenheden en materieel:

	1	Maritiem Expeditionaire Staf Netherlands Maritime Forces (NLMARFOR)
	4	Luchtverdedigings- en commandofregatten (Zeven Provinciënklasse)
	2	Multipurpose-fregatten (Karel Doormanklasse)
	4	Patrouilleschepen (Hollandklasse)
	4	Onderzeeboten (Walrusklasse)
	2	Landing Platform Docks
	1	Joint Support Ship
	6	Mijnenbestrijdingsvaartuigen (Alkmaarklasse)
	1	Torpedowerkschip
	2	Hydrografische opnemingsvaartuigen
	1	Ondersteuningsvaartuig in het Caribisch Gebied
	1	Defensie Duikgroep
	5	Duikvaartuigen

Korps Mariniers

- 2 Marine Combat Groups (MCG, voorheen mariniersbataljons). Een MCG bestaat uit een staf en 6 squadrons.
- 1 Surface Assault and Training Group (SATG, Amfibisch Opleidingscentrum), levert snelle, wendbare vaartuigen ter ondersteuning van de inzet van de Nederlandse krijgsmacht.
- Netherlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOF), bestaat uit 3 squadrons en een ondersteunend element. Het Maritime Counter Terrorism Squadron (M-squadron) is gespecialiseerd in contraterreur-operaties in het binnenland.
- Het Conventional Squadron (C-squadron) bestaat uit Mountain Leaders en kikvorsmannen en is m.n. inzetbaar voor (maritieme) speciale operaties in het buitenland, op en vanuit zee. Het Training Squadron (T-squadron) leidt nieuwe MARSOF-operators op en verzorgt de trainingen van het M-squadron en C-squadron.
- Mariniers Squadron Caribisch Gebied (inclusief bootpeloton), belast met de verdediging van het Nederlands Koninkrijk en het handhaven van veiligheid in de regio.
- Seabased support group: leveren van tweedelijns maritiem operationele logistiek aan operationele marinierseenheden.
- De Marinierskapel, een harmonieorkest van 53 geselecteerde beroepsmusici.
- Het Korps Mariniers beschikt over een groot, actief reservistenbestand als aanvulling op de operationele eenheden.
- Tamboers en Pijpers, voor muzikale ondersteuning van militair ceremonieel.

De belangrijkste eenheden van de Koninklijke Marine en hun thuisbasis zijn:

- Commando Zeestrijdkrachten in Den Helder
- Maritiem Hoofdkwartier in Den Helder
- Admiraal BENELUX in Den Helder
- Staf Netherlands Maritime Force in Den Helder
- Vlooteenheden (schepen) in Den Helder
- Eenheden van het Korps Mariniers in Den Helder, Doorn, Rotterdam, Texel, Curaçao, Aruba en Sint Maarten
- Dienst der Hydrografie in Den Haag
- Commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied op Curaçao, Sint Maarten en Aruba
- Directie Materiële Instandhouding in Den Helder
- Defensie Duikgroep in Den Helder

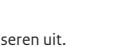
11—

Koninklijke Landmacht

De Koninklijke Landmacht beschikt over een grote diversiteit aan uitrustingsstukken. De operationele eenheden van de Koninklijke Landmacht beschikken onder andere over de volgende uitrustingsstukken:

	<u>18</u> PzH2000 Pantserhouwitzers	
	<u>7</u> M577 Gepantserde commandorupsvoertuigen (uitfasering loopt)	
	<u>141</u> CV9035N Pantserrupsgevechtsvoertuigen	
	<u>162</u> SPIKES Longe Range Anti Tank	
	<u>18</u> Fennek wielvoertuigen met FIM-92A Stinger	
	<u>350</u> Fennek wielvoertuigen	
	<u>98</u> Bushmaster wielvoertuigen	
	<u>20</u> Fuchs wielvoertuigen	
	<u>22</u> mortieren 120 mm	
	<u>63</u> Mortieren 81 mm	
	<u>17</u> Mortieren 60 mm	
	<u>200</u> Boxer groot pantserwielvoertuigen (commando post, gewondentransport, genie, vracht)	
	<u>84</u> YPR Gepantserde rupsvoertuigen (commandopost, gewondentransport, genie, vracht) *	
	<u>104</u> Motorfietsen KTM	
	<u>35</u> Ondersteunende tanks (leopard2 berging/ leopard 1 genie/leopard 1 bruglegger)	
	<u>515</u> Scania Wissel Laadsystemen	
	<u>104</u> Trekker Opleggercombinaties	
	<u>circa 2400</u> Vrachtwagens DAF algemeen *	
	<u>170</u> Luchtmobile speciale voertuigen & quads	
	<u>Inlichtingen- en verkenningsystemen</u>	
	<u>(22 Raven RQ11B NLD MUAS en 2 ScanEagle)</u>	
	<u>20</u> Patriot launchers	
	<u>6</u> NASAMS launchers	
	<u>circa 2500</u> Mercedes Benz (290 en 290 CDI) **	

* aantal zal afnemen, want deze voertuigen faseren uit.

** aantal gaat veranderen door vervanging i.h.k.v. het project Defensiebrede Vervanging Operationele Wielvoertuigen.

De belangrijkste eenheden van de Koninklijke Landmacht zijn:

- Hoofdkwartier Eerste Duits-Nederlandse Legerkorps in Münster (Duitsland) met Communications & Information Systems Battalion in Eibergen
- Staf Commando Landstrijdkrachten in Utrecht
- 11 Luchtmobiele Brigade in Schaarsbergen en Assen met onder andere:
  - 11 Infanteriebataljon Garderegiment Grenadiers en Jagers
  - 12 Infanteriebataljon Regiment van Heutsz
  - 13 Infanteriebataljon Regiment Stoottroepen Prins Bernhard
  - 11 Luchtmobiele Brigade in Schaarsbergen maakt deel uit van de Duitse Division Schnelle Kräfte (DSK)
- 13 Lichte Brigade in Oirschot met onder andere:
  - 17 Pantserinfanteriebataljon Garderegiment Fuseliers Prinses Irene
  - 42 Pantserinfanteriebataljon Regiment Limburgse Jagers
  - 42 Brigade Verkenningeskadron Regiment Huzaren Van Boreel
  - 41 Geniebataljon
- 43 Gemechaniseerde Brigade in Havelte met onder andere:
  - 44 Pantserinfanteriebataljon Regiment Infanterie Johan Willem Friso
  - 45 Pantserinfanteriebataljon Regiment Infanterie Oranje Gelderlan
  - 43 Brigade Verkenningeskadron Regiment Huzaren Van Boreel
  - 11 Geniebataljon
  - 414 Tankbataljon; een Duits bataljon onder bevel gesteld van 43 Gemechaniseerde Brigade. De 43 Gemechaniseerde Brigade maakt deel uit van de Duitse 1e Pantserdivisie.
- Operationeel Ondersteuningscommando Land in Apeldoorn (met 20 locaties in het land) met onder andere:
  - 101 Communicatie & Informatie Systemen bataljon
  - 101 Geniebataljon
  - 400 Geneeskundig bataljon
  - Vuursteuncommando
  - Joint ISTAR Commando
  - Explosieven Opruimingsdienst Defensie
- Civiel Militair Interactiecommando
- Bevoorrading- & Transportcommando
- Korps Commandotroepen in Roosendaal
- Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando in Vredepeel
- Materieellogistiekcommando met staf in Utrecht en diverse locaties in het land
- Opleidings- en Trainingscommando met staf in Amersfoort en diverse opleidingscentra in het land
- Nationale Reserve: 3 infanterie bataljons verdeeld over 3 brigades

Koninklijke Luchtmacht

Elke dag, van vroeg tot laat, is de Koninklijke Luchtmacht actief op de grond en in de lucht. Op allerlei plaatsen in en boven Nederland, maar ook ver daarbuiten. Het werk van de Koninklijke Luchtmacht varieert van ongeplande acties tot brede, internationale missies en van reddings- of evacuatievluchten tot luchtsteun in een conflictgebied. De conflicten van nu zijn divers, minder goed voorspelbaar en steeds complexer. In deze nieuwe wereld beschermt de Koninklijke Luchtmacht wat ons dierbaar is met airpower van vliegtuigen, helikopters en andere wapensystemen.

De Koninklijke Luchtmacht heeft de beschikking over de volgende operationele eenheden en materieel:

Jachtvliegtuigen

(Leeuwarden, Volkel, Tucson AFB VS, Edwards AFB VS)

61 F-16 jachtvliegtuigen

2 F-35 jachtvliegtuigen

14-

Transportvliegtuigen (Eindhoven)

2 KDC-10 transport- en tankervliegtuigen

4 C-130 Hercules transportvliegtuigen

1 Gulfstream G-IV

2 Dornier 228-212 kustwachtvliegtuigen
(locatie: Schiphol-Oost)

Trainingsvliegtuigen (Woensdrecht)

13 PC-7 Pilatus

Helikopters (Defensie Helikopter Commando)

28 Apache gevechtshelikopters
(20 in NL, 8 in Fort Hood VS)

17 Chinook zware transporthelikopters
(13 in NL, 4 in Fort Hood VS)

12 Cougar middelzware transporthelikopters (tot 2023)

20 NH90 maritieme helikopters
(deel moet nog instromen)

Luchtmachteenheden in de Verenigde Staten

Helikoptervliegeropleiding op legerbasis Fort Rucker
(Alabama)

302 Squadron Helikoptertrainingen Apache en Chinook
Fort Hood (Texas)

Jachtvliegeropleiding op Sheppard Air Force Base
(Texas)

F-16 vliegeropleiding Tucson Air National Guard Base
(Arizona)

323 Operationele Test- en Evaluatie Squadron F-35 op
Edwards Air Force Base (Californië)

Nederlands Opleiding Detachement F-35 op Luke Air Force
Base (Arizona)

De eenheden van de Koninklijke Luchtmacht:

- Staf Commando Luchtstrijdkrachten (Breda)
- Vliegbasis Volkel
- Vliegbasis Leeuwarden
- Vliegbasis Eindhoven
- Defensie Helikopter Commando (Gilze-Rijen, Den Helder, Deelen)
- Air Operations Control Station (Nieuw Milligen en Schiphol-Oost)
- Koninklijke Militaire School Luchtmacht Vliegbasis Woensdrecht
- Logistiek Centrum Woensdrecht (Woensdrecht en Dongen)
- Centrum voor Mens en Luchtvaart (Soesterberg en Gilze-Rijen)
- Groep Luchtmacht Reserve (diverse locaties)

Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee waakt over de veiligheid van Nederland en het Caribisch gedeelte van het Koninkrijk der Nederlanden. De marechaussee zet zich over de hele wereld in op plaatsen van strategisch belang. Van de Koninklijke paleizen tot aan de buiten grenzen van Europa. Van luchthavens in Nederland tot oorlogs- en crisisgebieden overal ter wereld. Daarnaast treedt de marechaussee op als politie voor alle Defensieonderdelen.

De taken van de Koninklijke Marechaussee zijn genoemd in artikel 4 van de Politiewet. De Koninklijke Marechaussee voert deze taken uit onder het gezag van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

De Koninklijke Marechaussee bestaat uit de volgende eenheden:

- Staf Commandant Koninklijke Marechaussee
- Opleidings- Trainings- en Kenniscentrum Koninklijke Marechaussee
- Landelijk Tactisch Commando

Het Landelijk Tactisch Commando bestaat uit:

- Brigade Brabant-Noord/Limburg-Noord
- Brigade Brabant-Zuid
- Brigade Buitenland Missies
- Brigade Caribisch Gebied
- Brigade Den Haag Beveiliging
- Brigade Drenthe-IJsselstreek
- Brigade Grensbewaking
- Eskadron Hoog Risico Beveiliging
- Brigade Krijgsmacht en Operationele Ondersteuning
- Brigade Limburg-Zuid
- Brigade Noord-Holland
- Brigade Oostgrens-Midden
- Brigade Oostgrens-Noord
- Brigade Operationele Service & Support
- Brigade Politie en Beveiliging
- Brigade Recherche
- Brigade Scheldestromen
- Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten
- Brigade Toezicht Beveiliging Burgerluchtvaart
- Brigade Veluwe
- Brigade Vreemdelingenzaken
- Brigade Waddengebied
- Brigade Zuid-Holland

Het belangrijkste materieel van de Koninklijke Marechaussee:

Materieel Koninklijke Marechaussee

- 24 YPR-pantserrupsvoertuigen ten behoeve van optreden in hoog geweldsspectrum

- 15 trekkeroplegcombinaties met Mobiel Administratie Centrum voor Mobiel Toezicht Veiligheid

- Gepantserde Toyota's en Mercedes Benz-voertuigen, met 4-welaandrijving voor missies en beveiligingstaken (aantal ivm veiligheid onvermeld)

- 11 Rigid Hull Inflatable Boats (RHIB's) diverse lengte en doeleinden

- 174 Patrouillemotoren

- 146 Patrouillebussen
- 113 Patrouillevoertuigen
- 80 Terreinvoertuigen patrouille, Amarok striping
- 30 Terreinvoertuigen Amarok legergroen
- 13 Vito's t.b.v. honden
- 7 Vito's t.b.v. Forensische Opsporing

Defensie Ondersteuningscommando

Het Defensie Ondersteuningscommando ondersteunt Defensie met een grote variëteit aan diensten zoals gezondheidszorg, beveiliging, opleidingen, transport, personeelszorg en cateringdiensten. Zowel in Nederland als in het uitzendgebied.

Facilitair, Logistiek en Beveiliging

- Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie
- Facilitair Bedrijf Defensie
- Paresto
- Defensie Bewakings- en Beveiligingsorganisatie
- Financieel Administratie- en Beheerkantoor
- Mediacentrum Defensie
- Bureau Internationale Militaire Sport
- Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek

Personnel & Organisatie Defensie:

- Dienstencentrum Personeelslogistiek
- Management Development Groep
- Dienstencentrum Organisatie & Formatie
- Diensten Geestelijke Verzorging
- Dienstencentrum Human Resources
- Dienstencentrum Juridische Dienstverlening
- Dienstencentrum Re-integratie
- Dienstencentrum Personele Zorg
- Dienstencentrum Personeelslogistiek
- Dienstencentrum Internationale Ondersteuning Defensie

Gezondheidszorgorganisatie

- Eerstelijns Gezondheidszorgbedrijf
- Defensie Tandheelkundige Dienst
- Bijzondere Medische Beoordelingen
- Centraal Militair Hospitaal en Militaire Bloedbank
- Militair Revalidatie Centrum
- Coördinatiecentrum Expertise Arbeidsomstandigheden en Gezondheid
- Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen
- Militaire Geestelijke Gezondheidszorg
- Militair Geneeskundig Logistiek Centrum
- Defensie Gezondheidszorg, Opleidings- en Trainingscentrum

Nederlandse Defensie Academie

- Koninklijk Instituut voor de Marine
- Koninklijke Militaire Academie
- Instituut Defensie Leergangen
- Faculteit Militaire Wetenschappen
- Nederlands Instituut voor Militaire Historie
- Expertise Centrum Leiderschap Defensie
- Talencentrum Defensie

Defensie Materieel Organisatie

De Defensie Materieel Organisatie (DMO) ondersteunt missies en operaties 24/7. De DMO voorziet de krijgsmacht van het best mogelijke materieel en de informatievoorziening die zij nodig heeft. De DMO bestaat uit civiele medewerkers én militairen van marine, landmacht, luchtmacht en marechaussee. De bundeling van expertises zorgt ervoor dat DMO modern, veilig en kwalitatief hoogwaardig materieel kan leveren. De operationele eenheden kunnen zich zo concentreren op het uitoefenen van hun taken.

Joint IV Commando en Operations

Het Joint IV Commando (JIVC) en Operations (OPS) zijn onderdeel van DMO en vormen samen dé IT-leverancier van Defensie en ketenpartners. Er werken ca. 3.000 mensen verdeeld over diverse locaties in het land. JIVC en OPS zijn verantwoordelijk voor de (door)ontwikkeling, het beheren, aankopen, uitgeven en afstoten van alle IT-middelen die gebruikt worden door Defensie. Voorbeelden zijn communicatiemiddelen op schepen en in voertuigen, bediening van wapensystemen en radars en ook smartphones en tablets als standaard uitrusting van de militair op missie. Maar ook de IT voor kantoor die indirect de taakuitvoering van de krijgsmacht ondersteunen. Bijvoorbeeld standaard werkplekken (50.000 stuks), printers, telefonie en datacenters.

Directie Wapensystemen en Bedrijven

De directie Wapensystemen & Bedrijven voert het wapensysteem-management uit, de normstelling van de hoofdwapensystemen. Daarnaast levert de directie kleding, munitie en brand- en bedrijfsstoffen voor de krijgsmacht middels het eigen Kleding- en Persoonsgebonden Uitrustingbedrijf, Defensie Munitiebedrijf en Defensie Brand- en Bedrijfsstoffenbedrijf. Wapensystemen & Bedrijven is verder

verantwoordelijk voor het beheersen van de prestaties van het materieel, zodat het duurzaam beschikbaar blijft met een focus op veiligheid, inzetbaarheid, betaalbaarheid en waardebehoud de hele levensduur lang. Zij ondersteunt materieel en gerelateerde IT-projecten en adviseert over de instandhouding van materieel. Ook wordt geïnvesteerd in kennis en innovatie en in internationale samenwerking.

Directie Projecten

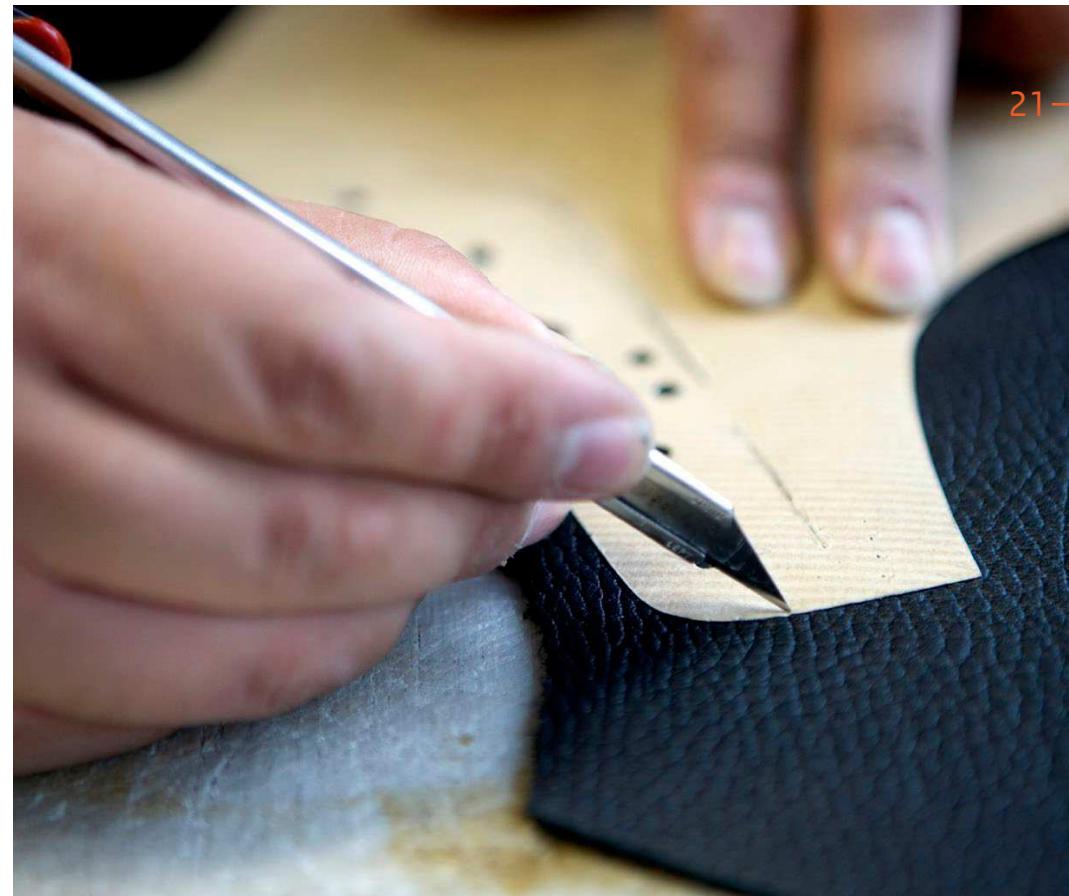
De directie Projecten is verantwoordelijk voor de materieelprojecten van Defensie. Samen met technici, inkopers en gebruikers wordt het benodigde nieuwe materieel gerealiseerd. De projecten omvatten zowel ontwikkeling, aanschaf en invoering van nieuw materieel als ook de projectmatige afstoting van overtollig materieel. Dit kan gaan om grote projecten zoals F-35, fregatten of helikopters, of om de aanschaf van handvuurwapens, voertuigen en radarapparatuur.

Directie Inkoop

De inkopers en contractmanagers bij directie Inkoop sluiten contracten af, die de krijgsmacht voorzien van nieuwe (wapen)systemen, IT, kleding, uitrusting, brandstof en munitie. Zij werken in multifunctionele teams en adviseren in het hele proces van behoeftestelling tot contract. Ze doen dit met oog voor ontwikkelingen in de markt en activiteiten van internationale partners, gebaseerd op integriteit en rechtmatigheid, met een focus op doelmatigheid. Ook houdt Inkoop toezicht op de realisatie van projecten bij de leveranciers. Als Defensie geen gebruik meer maakt van materieel, dan moet dat op een correcte manier worden afgevoerd of verkocht. Verkoop van overtollig materieel is ook een verantwoordelijkheid van Inkoop.

Het Kleding- en Persoonsgebonden Uitrustingbedrijf

Het Kleding- en Persoonsgebonden Uitrustingbedrijf (KPU) levert kleding en persoonsgebonden uitrusting aan alle militairen en burgermedewerkers, die dit nodig hebben voor hun taakbeoefening. Ook voorziet het KPU-bedrijf in ceremoniële tenues tijdens speciale gelegenheden. Dankzij kennis van militair optreden in combinatie met de ontwikkelingen in de markt kan het KPU-bedrijf de dienstverlening aanpassen aan de adaptieve krijgsmacht.

Het Munitiebedrijf

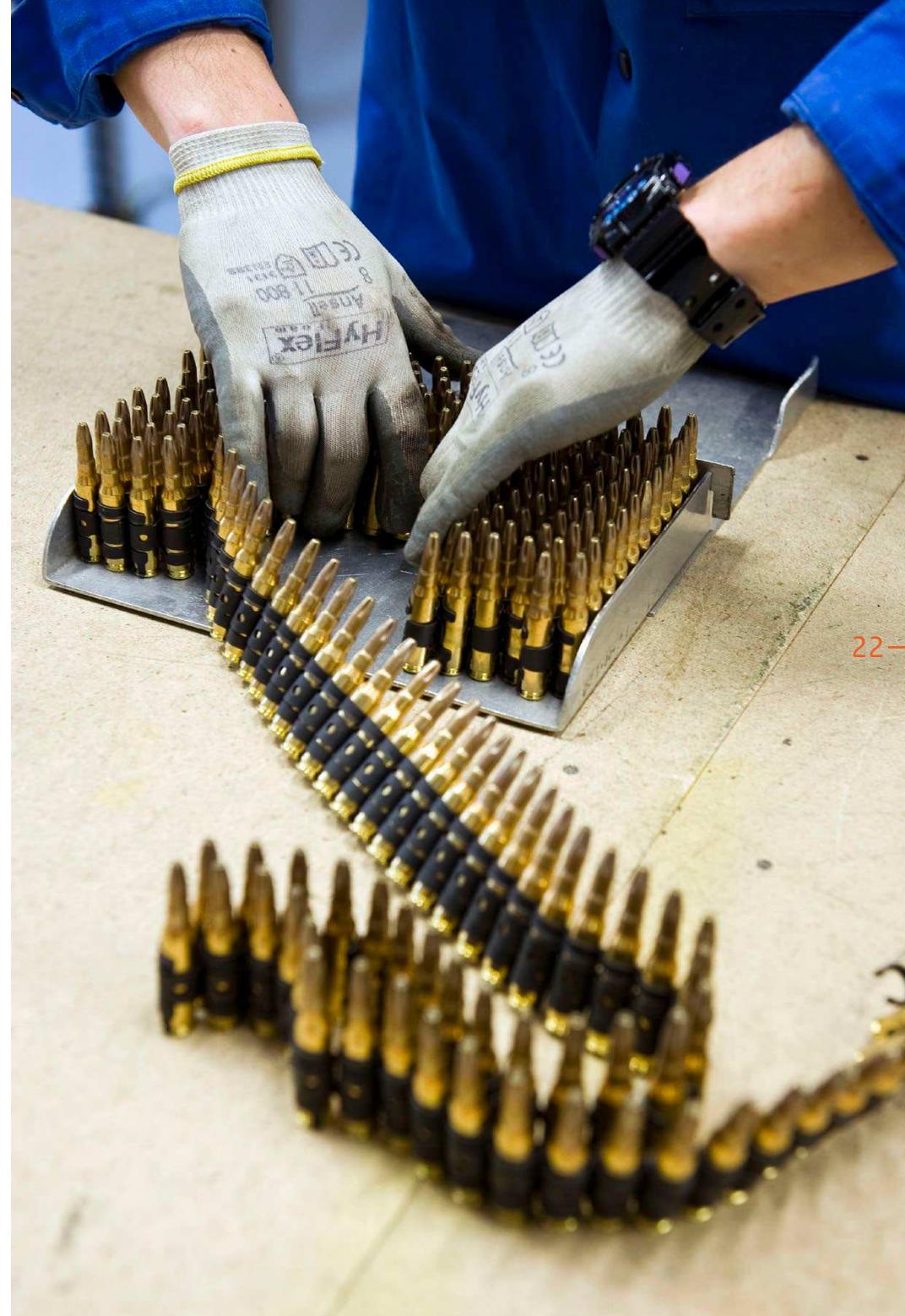
Het Munitiebedrijf is verantwoordelijk voor de opslag en de distributie van alle munitie binnen de krijgsmacht. Daarmee is het leverancier van alle soorten munitie voor alle Defensieonderdelen, van kogels tot raketten voor grote wapensystemen. Zij zorgen ervoor dat munitie tijdig en veilig wordt opgeslagen en in de juiste hoeveelheden wordt geleverd. Het eigen kenniscentrum voor Wapensystemen en Munitie is gespecialiseerd in het uitvoeren van beproevingen van wapens, wapensystemen en munitie, zoals mijnen, explosieven en munitie van klein, midden- en groot kaliber. Ook beantwoorden zij vragen van technische aard.

Het Brand- en Bedrijfsstoffenbedrijf

Overal waar de krijgsmacht oefent of missies uitvoert met schepen, vliegtuigen, voertuigen en wapensystemen is er behoefte aan brandstof en andere bedrijfsstoffen. Het Brand- en Bedrijfsstoffenbedrijf (DBBB) zorgt hiervoor en levert alle Defensielocaties in Nederland brandstof, oliën, smeermiddelen, chemicaliën en andere onderhoudsmiddelen. Het DBBB bestaat uit de Afdeling Brand- en Bedrijfsstoffen (assortimentsmanager), het Kenniscentrum Brand- en Bedrijfsstoffen (chemisch/technologisch expertisecentrum en normsteller) en de Defensie Pijpleiding Organisatie (voor ondergronds transport van kerosine naar militaire en commerciële vliegvelden in Nederland en Noord-Europa).

Ondersteunende eenheden

- Directie Financiën & Control
- Bestuur & Bedrijfsvoering
- Personeel & Organisatie
- Kabinet van de Directeur Defensie Materieel Organisatie

Materieelprojecten

Projecten Zeestrijdkrachten in realisatie

Projectomschrijving	Projectvolume	Raming uitgaven in € miln						Fasering t/m
		t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023	
E5SM Block 2: deelname aan internationale productie	27,8	3,9	2,1	1,6	1,6	1,6	1,6	2033
Instandhouding Goalkeeper	34,7	34,4	0,3					2019
Instandhouding Walrusklasse onderzeesboten	89,6	61,5	5,3	5,3	4,4	7,7	5,5	2023
Instandhoudingsprogramma Luchtverdedigings- en Commandofregatten (IP LC-fregatten)	182,7	89,1	37,5	17,0	15,6	9,4	8,9	2024
Maritime Ballistic Missile Defence (MBMD)	143,2	120,4	11,0	8,8	1,1	0,9	1,0	2023
Midlife Update Hydrografische Opnemingsvaartuigen	25-100	Commercieel vertrouwelijk						
Midlife upgrade BV206D (MLU BV206D)	33,0	31,8	1,2					2019
Midlife upgrade Landing Craft Utility (MLU LCU)	25-100	Commercieel vertrouwelijk						
Verbetering MK48 torpedo	146,1	78,2	15,2	17,7	17,9	17,1		2022
Vervanging mijnenbestrijdingscapaciteit	250-1000	Commercieel vertrouwelijk						
Vervanging MK46 Lightweight Torpedo	100-250	Commercieel vertrouwelijk						
Ververving Combat Support Ship	250-1000	Commercieel vertrouwelijk						

23-

Projecten Landstrijdkrachten in realisatie

Projectomschrijving	Projectvolume	Raming uitgaven in € miln						Fasering t/m
		t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Army Ground Based Air Defence System (AGBADS)	100-250	Commercieel vertrouwelijk						
C-RAM en Class 1 UAV detectiecapaciteit	100-250	Commercieel vertrouwelijk						
Groot Pantserwielvoertuig (GPW, Boxer), productie	806,3	793,7	12,6					2019
Levensduurverlenging zwaar bergingsvoertuig	25-100	Commercieel vertrouwelijk						
Midlife Update Fennek	250-1000	Commercieel vertrouwelijk						
Patriot vervanging COMPATRIOT	39,4	30,9	8,2	0,3				2019
Precision Guided Munition	56,9	29,8	4,9	11,1	11,1			2021
Verlenging levensduur Patriot	100,1	13,5	11,3	15,0	15,9	27,1	6,1	2026
Vervanging brugleggende tank	91,0	25,5	21,4	21,4	13,3	9,5		2022

Projecten Luchストrijdkrachten in realisatie

Projectomschrijving	Projectvolume	Raming uitgaven in € mln						Fasering t/m
		t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023	
AH-64D block II upgrade	121,2	75,9	11,6	17,1	6,9		9,8	2023
AH-64D verbetering bewapening	38,8	28,8	3,9	0,4	5,8			2021
AH-64D zelfbescherming (ASE)	94,0	8,0	20,5	18,0	1,6	15,1	13,4	2025
Apache Remanufacture	868,1	18,6	4,0	5,7	26,0	120,2	292,0	2025
Bouw en inrichten F135 motoronderhoudsfaciliteit (F-35)	25-100	Commercieel vertrouwelijk						
Chinook Vervanging & Modernisering	989,4	155,2	205,6	167,8	136,4	238,4	73,0	2024
F-16 infrarood geleide lucht-lucht raket	50,5	23,5	10,2	5,1	5,3	4,4	2,0	2023
F-16 zelfbescherming (ASE)	96,2	56,6	23,2	6,3	10,2			2021
F-35: Verwerving middellange en lange afstandsraaketen	118,6	1,9	4,7	9,5	29,0	10,6	42,4	2024
F-35: Verwerving munition boordkanon, zelfbeschermingsmiddelen en wapenladers	57,9	3,5	2,9	7,7	10,7	22,7	5,3	2024
Langer Doorvliegen F-16 – Instandhouding	72,1	48,3	11,3	1,9	0,1	0,1	10,4	2023
Langer Doorvliegen F-16 – Operationele Zelfverdediging	93,0	69,5	6,5	17,0				2020
Langer Doorvliegen F-16 – Vliegveiligheid & Luchtwaardigheid	43,6	27,6	5,8	3,4	6,8			2021
Medium Altitude Long Endurance Unmanned Aerial Vehicle (MALE UAV)	187,1	15,0	39,7	40,7	56,0	35,6	0,1	2023
Obsolescence Prevention Program PC-7	39,5	35,9	1,6	1,9				2020
Vervanging Medium Power Radars in Wier en Nieuw Milligen	65,4	48,3	13,5	3,6				2020
Vervanging strategisch luchttransport en AAR (MRTT)	250-1000*	Commercieel vertrouwelijk						
Verwerving F-35	4863,2	1090,1	487,9	621,5	675,1	531,4	480,8	2024 e.v.

*i.v.m. internationale afspraken worden er geen bedragen opgenomen in openbare publicaties

Projecten defensiebreed in realisatie

Projectomschrijving	Projectvolume	Raming uitgaven in € mln						Fasering t/m
		t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Counter Improvised Explosive Devices (C-IED) - Blok 3	58,0	21,8	10,6	10,1	10,1	5,1	0,3	2023
Defensie Bewakings- en Beveiligingssysteem (DBBS)	220,9	32,2	43,2	83,6	36,2	25,6		2022
Defensie Operationeel Kledingsysteem (DOKS)	100-250	Commercieel vertrouwelijk						
Defensiebrede vervanging handgedragen warmtebeeldkijkers	39,7	10,5	20,5	8,8				2020
Defensiebrede vervanging van ondersteunende Klein Kaliber Wapens	60,4	48,0	12,4					2019
Defensiebrede Vervanging Operationele Wielvoertuigen (DVOW)								
Voertuig 50-100-150kN	250-1000	Commercieel vertrouwelijk						
Containers	100-250	Commercieel vertrouwelijk						
Voertuig 12kN	250-1000	Commercieel vertrouwelijk						
Voertuig 12kN AirAssault	100-250	Commercieel vertrouwelijk						
IT Informatie Gestuurd Optreden Koninklijke Marechaussee	51,7	20,9	18,0	8,8	4,0			2021
Joint Fires	62,1	18,9	28,6	7,9	6,8			2021
Militaire Satelliet Communicatie lange termijn defensiebreed (MILSATCOM)	132,5	125,9	3,8	2,8				2020
Modernisering navigatiesystemen	39,4	23,8	3,1	1,2	11,3			2021
Munitie t.b.v. aanvulling inzetvoorraden	114,0	94,5	19,5					2019
NH-90	1201,8	1077,0	26,4	55,8	15,2	10,1	17,3	2023
Nieuwe generatie identificatiesystemen (IFF mode 5/mode S)	25-100	Commercieel vertrouwelijk						
Secure Werkplek Defensie	27,8	20,4	7,4					2020
Uitbreiding Chemische Biologische Radiologische en Nucleaire (CBRN-) capaciteit in het kader van de Intensivering Civiel Militaire Samenwerking (ICMS), materieel	63,0	45,4	10,2	7,3				2020
Verbeterd Operationeel Soldaat Systeem (VOSS)	258,1	101,0	40,2	78,3	38,7			2021
Vernieuwing TITAAN	55,1	21,7	11,6	14,0	7,1	0,6		2022
Vervanging 60/81mm mortieren	25-100	Commercieel vertrouwelijk						
Vervanging grondterminals MILSATCOM	39,4	18,1	21,3					2019
Verwerving HV-brillen	25-100	Commercieel vertrouwelijk						

Defensielocaties

Door heel Nederland liggen diverse kazernes, militaire vliegbases en een marinebasis. In de nabije omgeving van deze locaties zijn ook marechausseebrigades of -posten gevestigd. De grotere locaties staan grafisch op de kaart hiernaast aangegeven. Defensie is ook in het Caribisch Gebied vertegenwoordigd met kazernes, een kustwachtsteunpunt en een marinebasis. Het hoofdkwartier van het Duits/Nederlands Legerkorps is gevestigd in Münster, Duitsland. Een aantal luchtmachteenheden is geplaatst in de Verenigde Staten.

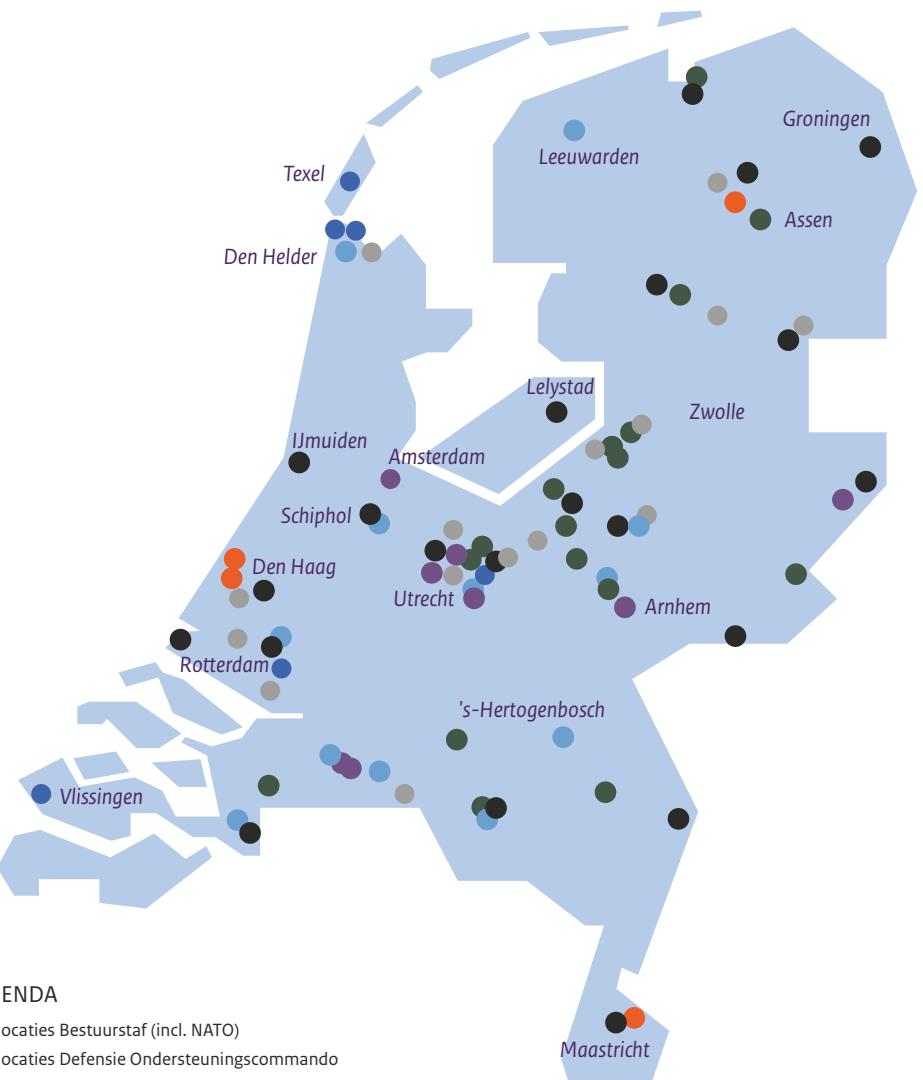
Defensielocaties in het Caribisch Gebied

Marinebasis Parera (Curaçao), Marinekazerne Suffisant (Curaçao), Kustwachtsteunpunt HATO (Curaçao), Marinierskazerne Savaneta (Aruba), Marinierskazerne Savaneta (Aruba), Kustwacht- en Marinierssteunpunt (Sint Maarten).

Caribisch Gebied

Nederland

LEGENDA

- locaties Bestuurstaf (incl. NATO)
- locaties Defensie Ondersteuningscommando
- locaties Commando Landstrijdkrachten
- locaties Commando Luchtstrijdkrachten
- locaties Commando Zeestrijdkrachten
- locaties Koninklijke Marechaussee
- locaties Defensie Materieelorganisatie

Personnel

This information is based on the personnel report as of July 1, 2018.
The following numbers are in VTE.

Militair	Burger	Reservist	Defensie
32.410	12.396	4.436	61.094
			
3.312	3.555	562	610
			
39.839	16.209	5.046	61.094

In opleiding	Man		Vrouw	
	Personen	VTE	Personen	VTE
CZSK	795	795	150	150
CLAS	1.501	1.501	177	177
CLSK	715	715	99	99
KMAR	544	544	136	136
Totaal in opleiding	3.555	3.555	562	562

	Contracttype	Man		Vrouw	
		Personen	VTE	Personen	VTE
CZSK	MILITAIR BURGER RESERVIST	5.865 1.950 544	5.865 1.905 544	609 325 99	609 289 99
	Subtotaal CZSK	8.359	8.314	1.033	997
CLAS	MILITAIR BURGER RESERVIST	13.002 2.069 3.157	13.002 1.983 3.157	870 415 304	870 367 304
	Subtotaal CLAS	18.228	18.142	1.589	1.541
CLSK	MILITAIR BURGER RESERVIST	5.103 679 455	5.103 657 455	462 219 91	462 183 91
	Subtotaal CLSK	6.237	6.215	772	736
KMAR	MILITAIR BURGER RESERVIST	4.607 334 183	4.607 313 183	745 320 57	745 284 57
	Subtotaal KMar	5.124	5.103	1.122	1.086
BS	MILITAIR BURGER RESERVIST	746 766 12	746 754 12	78 379 3	78 355 3
	Subtotaal BS	1.524	1.512	463	436
DOSCO	MILITAIR BURGER RESERVIST	2.380 4.037 81	2.380 3.957 81	511 2.036 56	511 1.710 56
	Subtotaal DOSCO	6.498	6.418	2.603	2.277
DMO	MILITAIR BURGER RESERVIST	707 2.850 4	707 2.825 4	37 688 0	37 625 0
	Subtotaal DMO	3.561	3.536	725	662
DEFENSIE	MILITAIR BURGER RESERVIST	32.410 12.685 4.436	32.410 12.396 4.436	3.312 4.382 610	3.312 3.813 610
	Totaal Defensie *	53.086	52.797	8.866	8.297

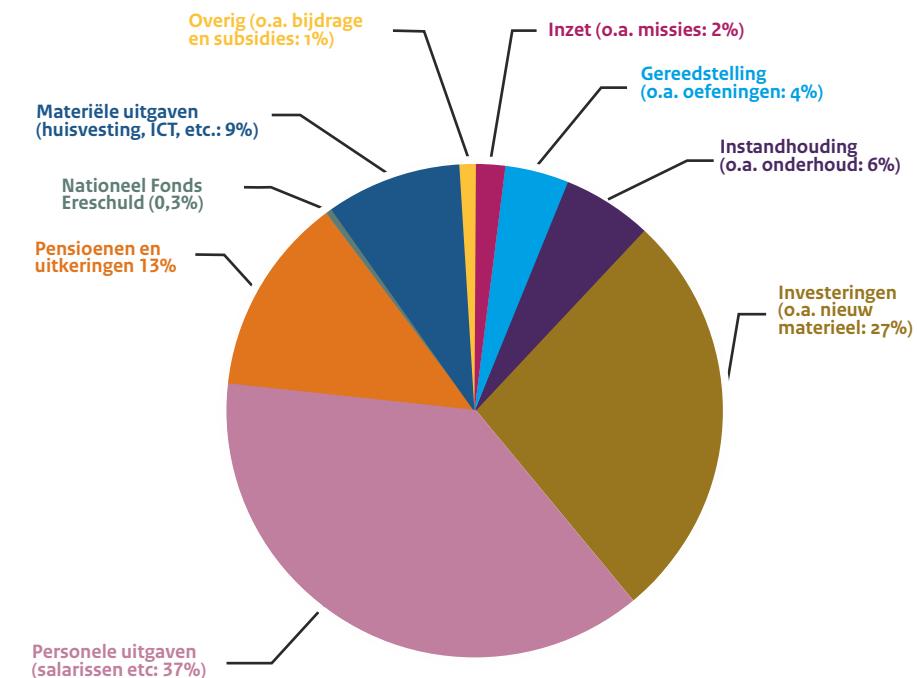
* Total Defensie is inclusief personen in opleiding.

Uitgaven voor Defensie voor 2018*

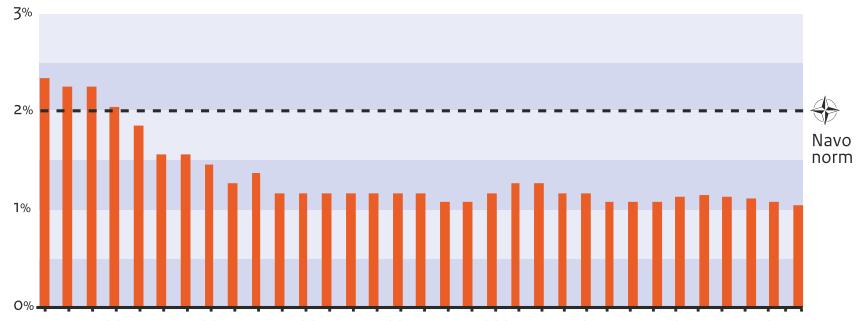
x 1.000 euro

Inzet (o.a. missies: 4%)	335.839
Personnel (salarissen etc.: 34%)	3.123.359
Personnel (SBK, militaire pensioenen etc.: 15%)	1.392.634
Apparaat (huisvesting etc.: 13%)	1.214.321
Gereedstelling (o.a. oefeningen: 4%)	390.744
Instandhouding (o.a. onderhoud: 6%)	528.290
Investeringen (o.a. nieuw materieel: 22%)	2.009.861
Overig (o.a. NAVO-contributies: 2%)	208.905
Totaal:	9.203.953 100%
Ontvangsten:	420.295

*Deze cijfers zijn exclusief de verwerking van de intensivering uit het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" van het kabinet Rutte III.

Ontwikkeling Defensiebegroting 1990-2022 als percentage van het Bruto Binnenlands Product*

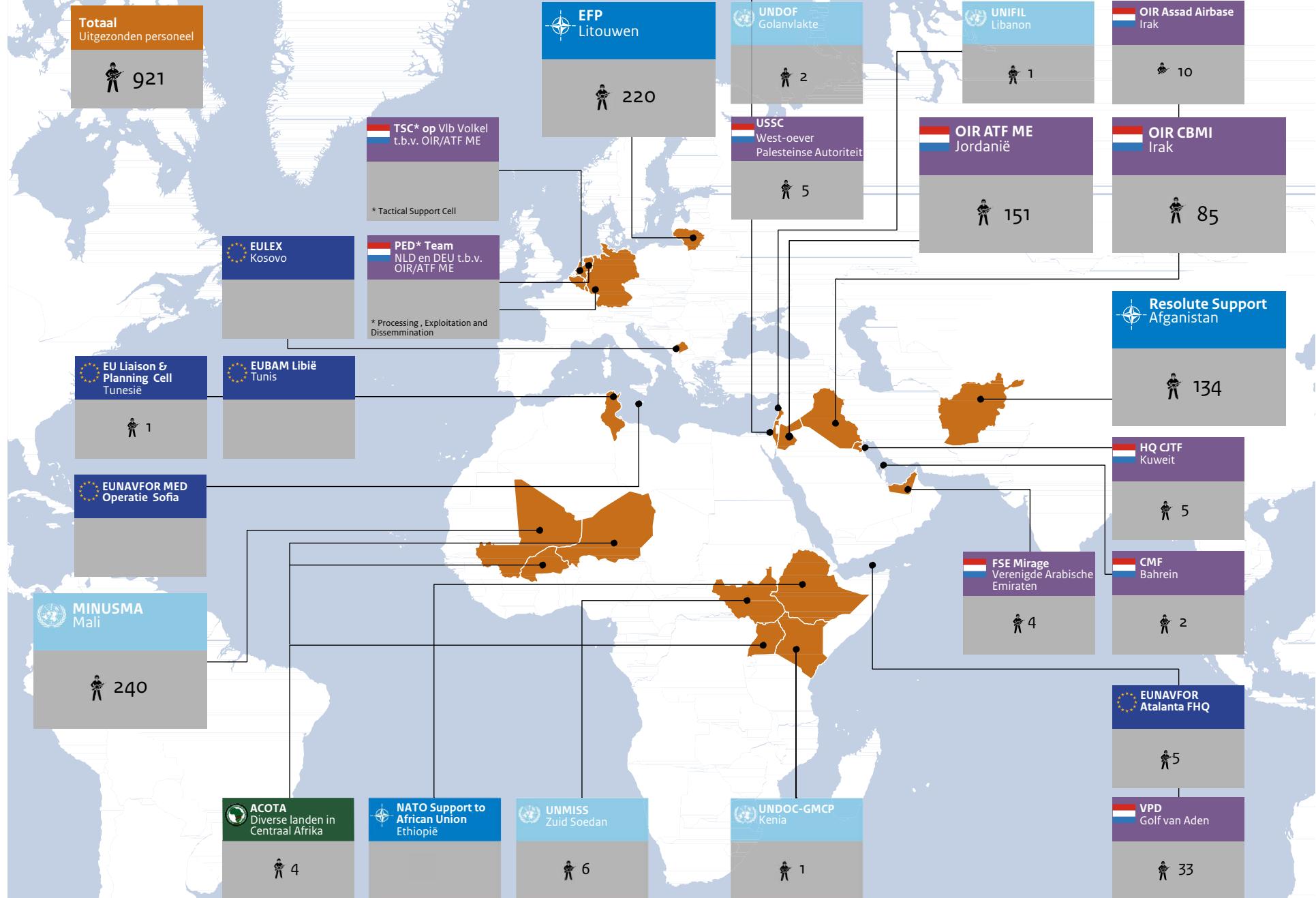
* Bron: op basis van de cijfers van het CPB en de begroting voor 2018. Deze cijfers zijn nog exclusief de verwerking van de intensivering uit het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" van het kabinet Rutte III.

Raming van de investeringsquote 2017 en verdere jaren

2012:	16%
2013:	14%
2014:	14%
2015:	15%
2016:	16%
2017:	20%
2018:	23%
2019:	23%
2020:	22%
2021:	20%
2022:	20%

Nederlandse militaire bijdrage aan internationale missies en operaties

Stand: oktober 2018

De Nederlandse militaire bijdrage aan internationale missies en operaties

